

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL E. P. IR AB SEB BANKO GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. lapkričio 23 d. Nr. 242-488
Vilnius

Lietuvos bankas gavo E. P. (toliau – pareiškėjas) prašymą nagrinėti vartojimo ginčą dėl AB SEB banko (toliau – bankas) veiksmų, kuriais galėjo būti pažeistos pareiškėjo teisės.

N u s t a t y t a:

2005 m. balandžio 13 d. pareiškėjas su banku sudarė Kredito sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Kredito sutartis), kuri buvo keista 2006 m. sausio 6 d., 2006 m. vasario 3 d. ir 2008 m. birželio 13 d. susitarimais. Kredito sutartimi bankas suteikė pareiškėjui kreditą būstui pirkti, gyvenamojo namo statybai užbaigti ir aplinkai tvarkyti.

2016 m. vasario 23 d. pareiškėjas kreipėsi į banką su prašymu suteikti leidimą rengti nekilnojamojo turto, esančio (*duomenys neskelbtini*), rekonstrukcijos (praplėsti gyvenamąją erdvę) techninį projektą. Bankas, apsvarstęs pareiškėjo prašymą, sutiko jį tenkinti ir informavo pareiškėją, kad pažymą išduos, kai bus pasirašytas susitarimas dėl Kredito sutarties sąlygų pakeitimo. Pareiškėjas, įvertinęs susitarimo dėl Kredito sutarties sąlygų pakeitimo projektą, kuriame, be kita ko, siūloma nustatyti terminą, iki kada klientas privalo užbaigti pradėtą rekonstrukciją, ir kintamosios palūkanų normos dalies nulinę ribą, nusprendė, kad viena iš banko siūlomų pirmiau minėto susitarimo sąlygų jam nėra priimtina. Pareiškėjo teigimu, pastaroji banko reikalaujama sąlyga nėra tiesiogiai susijusi su leidimo rekonstrukcijai atlikti suteikimu ir nedaro įtakos būsto kreditavimo sąlygoms, nes rekonstrukcijos darbus ketinama atlikti statytojo lėšomis. Pareiškėjo manymu, nekeičiant kredito sumos, nėra pagrindo keisti kreditavimo sąlygų.

Pareiškėjas sutinka su susitarimo dėl Kredito sutarties sąlygų pakeitimo 9.4 (kredito gavėjas įsipareigoja per 5 darbo dienas nuo leidimo rekonstruoti gyvenamąjį namą gavimo dienos, bet ne vėliau kaip iki 2017 m. gegužės 13 d., pateikti bankui teisės aktuose nustatytą Specialiosios dalies 7.1 papunktyje nurodyto nekilnojamojo turto rekonstrukciją leidžiantį dokumentą ir rekonstrukcijos projektą), 9.5 (kredito gavėjas įsipareigoja baigti nekilnojamojo turto, nurodyto Specialiosios dalies 7.1 papunktyje, rekonstrukcijos darbus iki 2018 m. gegužės 31 d., pranešti bankui raštu apie darbų pabaigą, įregistruoti nekilnojamojo turto registre rekonstrukcijos pabaigą, pateikti bankui tai patvirtinančius dokumentus ir sumokėti visus reikiamus mokesčius tam, kad bankas atliktų atitinkamus pakeitimus hipotekos, įkeitimo lakštuose ir (arba) sutartyse ir juos įregistruotų hipotekos registre įstatymų nustatyta tvarka, išviešinant sandorio sąlygas) ir 9.6 (kredito gavėjas įsipareigoja mokėjimo dieną banko sąskaitoje, kuri yra nurodyta Specialiosios dalies 10 punkte, sukaupti lėšų valiuta, nurodyta Specialiosios dalies 10 punkte, reikalingų kreditui grąžinti ir palūkanoms sumokėti pagal grafiką kredito valiuta) papunkčiais. Tačiau pareiškėjui nėra priimtinas susitarimo dėl Kredito sutarties sąlygų pakeitimo 9.3 papunktis, nustatantis, kad šalys susitaria pakeisti Bendrojoje dalyje vartojamą sąvoką taip: „kintamos palūkanos – Specialiosios dalies 6.2 papunktyje nustatytos palūkanos, jei Specialiosios dalies 6.1 papunktyje nustatyta, kad palūkanos yra kintamos. Kintamas palūkanas sudaro kintama palūkanų dalis (jeigu kintama palūkanų dalis yra neigiama, laikoma, kad kintama palūkanų dalis lygi nuliui) ir marža. Kintamos palūkanos pirmą kartą nustatomos sutarties pasirašymo dieną.“

Pareiškėjo nuomone, pastaroji banko reikalaujama sąlyga nėra adekvati jo prašymui leisti atlikti gyvenamojo namo rekonstrukcijos darbus. Be to, pareiškėjo teigimu, bankas, keldamas tokį reikalavimą, pažeidžia pareiškėjo teisėtus lūkesčius, įtvirtintus Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.2 straipsnio 1 dalyje.

Bankas atsiliepime į pareiškėjo prašymą paaiškino, kad neigiamos palūkanų normos yra unikali situacija, turinti įtakos daugeliui banko verslo sričių ir kelianti nemažai iššūkių finansų institucijoms. Sudarant Kredito sutartį tikimybė, kad bazinė palūkanų norma gali tapti neigiama, buvo labai maža. Todėl, banko teigimu, anksčiau kredito sutartyse nebuvo poreikio reglamentuoti tokių mažai tikėtinų atvejų. Europos Centriniam Bankui pirmą kartą istorijoje nustačius neigiamas indėlių palūkanų normas, atsirado poreikis neigiamų palūkanų atvejus aptarti ir kredito sutartyse.

Banko nuomone, bazinė neigiama palūkanų norma neturi daryti įtakos Kredito sutartyje nustatytai maržai, nes ji apskaičiuojama pagal konkrečios paskolos riziką. Taigi, jei konkrečios sutarties bazinė palūkanų norma yra neigiama, sutarčiai turėtų būti taikoma mažiausia palūkanų norma, kuri lygi banko ir kliento sutartai palūkanų normos maržai. Todėl bankas taiko kintamosios palūkanų normos dalies nulinę ribą naujose kredito sutartyse, taip pat nesutinka sudaryti sutarčių pakeitimų, jeigu tokia sąlyga neįtraukiama į susitarimus dėl sutarties sąlygų pakeitimo.

Bankas atkreipė dėmesį į tai, kad Kredito sutarties sąlygos keičiamos tik šalims susitarus. Ši aplinkybė nurodyta Kredito sutarties Bendrosios dalies 8 punkte, kuriame yra nustatyta, kad Kredito sutartis gali būti pakeista ir (arba) papildyta tik raštišku visų kredito sutarties šalių susitarimu. Taip pat, Civilinio kodekso 6.156 ir 6.223 straipsniuose nustatyta, kad sutarties pakeitimas įmanomas, tik laikantis sutartyje nustatytos tvarkos, t. y. abiem šalims raštiškai susitarus. Bankas pažymėjo, kad tiek bankas, tiek pareiškėjas, būdami Kredito sutarties šalimis, sutarties galiojimo metu gali teikti vienas kitam prašymus pakeisti šalių susitarimą sudarančias sutarties sąlygas, o tokį prašymą gavusi kita sutarties šalis gali sutikti patenkinti prašymą atitinkamai pakeisti sutartį arba ne, taip pat nurodyti savo sąlygas dėl tokio sutarties pakeitimo. Tačiau bankas pabrėžia, kad bet koks sutarties pakeitimas galimas tik suderinus abiejų Kredito sutarties šalių valią. Atsižvelgdamas į šią savo poziciją, bankas mano, kad pareiškėjo reikalavimas yra nepagrįstas, todėl tenkinti pareiškėjo reikalavimą dėl Kredito sutarties keitimo pareiškėjo pageidaujamosiomis sąlygomis bankas neturi pagrindo.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Išnagrinėjus pateiktus dokumentus bei šalių paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas iš esmės kyla dėl tarp ginčo šalių sudarytos Kredito sutarties pakeitimo sąlygų, t. y. banko atsisakymo keisti Kredito sutartį pareiškėjo pageidaujamosiomis sąlygomis pagrįstumo.

Vertinant pareiškėjo banko atžvilgiu keliamą reikalavimą pakeisti Kredito sutartį jo siūlomomis sąlygomis, pažymėtina, kad, pagal Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalį, šalys, vadovaudamosi sutarties laisvės principu, gali laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises ir pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Vadovaujantis sutarties laisvės principu bei Civilinio kodekso 6.223 straipsnio 1 dalimi, numatančia, jog sutartis gali būti

pakeista šalių susitarimu, darytina išvada, kad tie sutartinių santykių aspektai, kurie nėra reglamentuoti imperatyviųjų teisės normų, gali būti aptarti tik laisvu šalių susitarimu, įtraukiant arba pakeičiant atitinkamas sąlygas tarp šalių sudaromoje sutartyje. Kai šalys savo susitarimu (gera valia) nesusitaria dėl sudarytos sutarties pakeitimo, suinteresuota sutarties pakeitimu šalis turi teisę, jos manymu, ginčijamos sutarties sąlygų pažeidžiamas savo teises ginti teisme pateikdama ieškinį ir prašyti teismo pakeisti atitinkamas sutarties sąlygas, kad būtų atkurta šalių sutartinė prievolių pusiausvyra (Civilinio kodekso 6.204 straipsnio 3 dalis, 6.223 straipsnio 2 dalies 2 punktas).

Be to, tarp pareiškėjo ir banko sudarytos Kredito sutarties Bendrosios dalies 8 punkte nurodyta, kad sutartis gali būti pakeista ir (arba) papildyta raštišku abiejų šalių susitarimu. O pagal Kredito sutarties Bendrosios dalies 19 punktą, pareiškėjas patvirtino, kad susipažino su Kredito sutarties sąlygomis prieš pasirašydamas Kredito sutartį, sutarties sąlygos su juo buvo aptartos individualiai, jis su Sutarties sąlygomis sutiko ir jas suprato.

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, konstatuotina, kad ginčo šalių sudarytos Kredito sutarties pakeitimas įmanomas tik laikantis Kredito sutartyje nustatytos tvarkos, t. y. abiem šalims raštiškai susitarus. Pažymėtina, kad tiek bankas, tiek pareiškėjas, kaip Kredito sutarties šalys, kreditavimo sutarties galiojimo metu gali teikti vienas kitam prašymus pakeisti šalių susitarimą sudarančias Kredito sutarties sąlygas, o tokį prašymą gavusi kita sutarties šalis gali sutikti patenkinti prašymą atitinkamai pakeisti Kredito sutartį arba ne, taip pat nurodyti tokio kreditavimo sutarties pakeitimo sąlygas, tačiau bet koks kreditavimo sutarties pakeitimas galimas tik suderinus abiejų šios sutarties šalių valią. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjo banko atžvilgiu keliamas reikalavimas pakeisti Kredito sutartį pagal pareiškėjo prašomas sąlygas, abiem šalims dėl to nesutarus gera valia, yra nepagrįstas, todėl atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu bei šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo E. P. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius